

Veslování na zádi

Jistě si všichni dobře pamatují na to, jak John s Titty poprvé zajíždějí s *Vlaštovkou* do Skrytého přístavu.

„A teď se pokusíme proplout dovnitř, řekl (John). „Já budu pádlovat jedním veslem na zádi a ty převez na před a připrav si druhé, abys loďku rychle odrazila, kdyby tu byly pod vodou balvany.“

Boj o ostrov, kapitola IV - Skrytý přístav

překlad Zora Wolfová

Jako klukovi mi tohle místo dělalo trochu vrásky. Již tenkrát jsem věděl, že mezi pádlováním a veslováním je dost zásadní rozdíl, a pádlování dlouhým veslem mi připadalo nepohodlné.

Naštěstí hned o kousek dál narazíme na vysvětlení:

Na zádi Vlaštovky byl v příčném trámku oblouček, jako když se nakousne chleba s máslem. Věšlo se do něho pohodlně jedno veslo a tím veslem se dala loďka pohánět, když se jím obratně pohybovalo ze strany na stranu a vytáčelo se sem a tam, aby vždy dobře zabralo do vody.

Tedy se jedná spíše o otázku terminologickou, zda tento způsob pohonu označit jako pádlování či veslování. O hezkých pár let později, když už jsem měl k dispozici *Boj o ostrov* v originále, jsem si tohle místo vyhledal:

„Now,“ he said (John), “we’ll try to go in. I’ll paddle her in sculling over the stern, and you go forward with the other oar ready to fend off if there are rocks under water.“

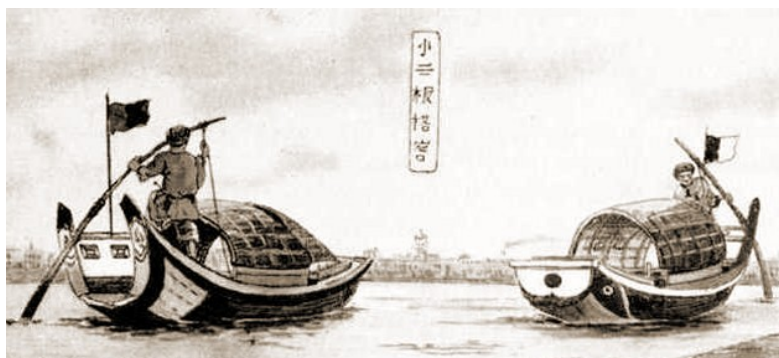
Swallows and Amazons, chapter IV - The Hidden Harbour

Vysvětlující odstavec vypadá v angličtině takto:

In the stern of Swallow there was a half-circle cut of the transom¹, like bite out of the edge of a bit of bread and butter. There was just room for an oar to lie loosely in it, so that the boat could be moved along by one oar worked from side to side, and this way and that so that it always pushes against the water.

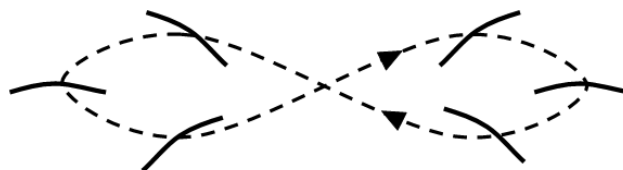
Narážíme tedy na otázku jachtařské, či chcete-li lodní, terminologie. Zdá se, že angličtina striktně nerozlišuje pádlování a veslování. „Paddle“ jako podstatné jméno je samozřejmě pádlo, ale má i další významy. Může znamenat i lopatku kola kolesového parníku nebo mlýnského kola apod. Veslo je v angličtině „oar“ nebo také „scull“. Od toho pochází výraz „sculling“ = veslování. Ovšem v angličtině to s veslováním není tak jednoduché. Rozlišuje se „sweep rowing“, což znamená, že veslaři sedí vedle sebe a každý má jedno veslo. „Sculling“ se používá pro způsob veslování, kdy každý veslař má vesla dvě (po jednom na každém boku). A od toho už je jen krůček k „sculling over the stern“ nebo kratčeji „stern sculling“ tedy doslova „veslování přes zrcadlo“, méně šroubovaně „veslování na zádi“.

Zdá se, že tato technika má kořeny v Asii, je typická třeba jako pohon čínských sampanů. Zajímavé ovšem je, že se údajně používala i v předkolumbovské Americe v oblasti Velkých jezer.

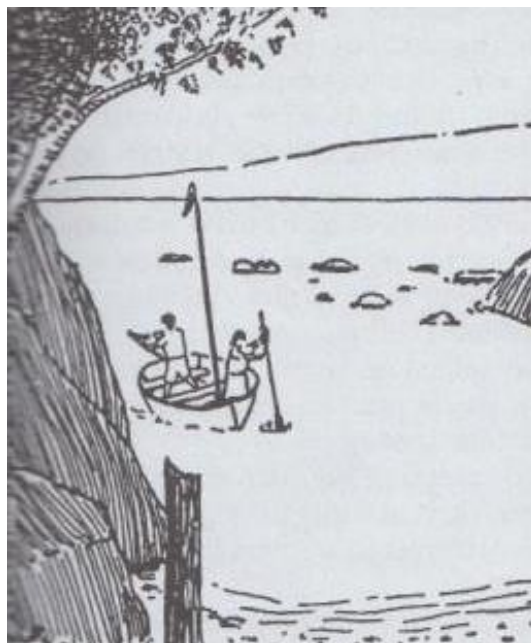

1, „transom“ není „příčný trámek“, ale „zrcadlo“

Technika veslování na zádi připomíná trochu pohyby ocasní ploutve ryby. Pohyb listu vesla by měl vypadat asi jako na následujícím obrázku.

U vesla s prohnutým listem má být vypouklá strana nahoře.

Asi takhle veslování na zádi vypadá (obr. vlevo). Trochu je to vidět i na výřezu z ilustrace Arthura Ransoma k Boji o ostrov (obr. vpravo).

Při hledání podkladů pro tento článek jsem objevil jednu zajímavost. V Americe se vyrábí speciální čluny určené pro veslování na zádi pod názvem scull-boat. Rozdíl oproti popsané metodě je v tom, že veslo není zasazené v obloučku, ale prochází zrcadlem. O utěsnění se stará neoprenová manžeta. Uvádí se, že tyhle čluny jsou vhodné pro lov² vodních ptáků.

² A určitě i pro jejich pozorování

Jediná kniha v češtině, v níž jsem na veslování na zádi narazil, je Průvodce světem jachtingu od Steva Sleighta, pochopitelně přeložená z angličtiny. Možná, že je o tom zmínka i jinde, ale samozřejmě nemám všechny jachtařské a vodácké příručky.

Lákalo by mě si tenhle způsob veslování vyzkoušet, ale zatím jsem nenarazil na loď, která by měla v zrcadle ten potřebný „vykousnutý“ měsíček.

čfk

Zdroje:

Steve Sleight: Průvodce světem jachtingu. Knižní klub, Praha 2002

Dipl. Ing. Erhard Bensch a kol.,: Szavba lodí, plavba, rybářská technika, Rusko – anglicko – nemecko – slovenský slovník. Alfa, Bratislava 1981

L. C. Dear, Peter Kemp (eds.): Velký slovník lodí a moře. Triton, Praha 2008

Anglická Wikipedie hesla: Stern sculling; Sculling; Oar; Paddle; Paddle; Paddling; Paddle steamer;

<https://www.tbda-16-scuttboat> (citováno 03_2024)